

Dk - DIALOG

Cena 12,- Kč

Pro členy Demokratického klubu zdarma

SLOVO ÚVODEM

V letošním roce byla vydána tři stanoviska Demokratického klubu, k zákonu o restitucích, k odvolání ministra Pospíšila z funkce ministra a k vyjádření předsedy vlády Petra Nečase na brněnském strojírenském veletrhu k podpoře ruských punkerek a dalajlámy. Stanoviska jsou vyjádřením názorů Klubu na otázky současné společenské reality. Je to jeden ze způsobů politického působení Klubu mimo vlastní organizaci, i když přispívá i k orientaci členů. Stanoviska nejsou pro členy závazná a mohou se k nim vyslovovat souhlasně nebo kriticky též na stránkách tohoto bulletinu. Jejich význam nepřeceňujeme, domníváme se však, že zaujetí jasného postoje k některým skutečnostem veřejného života je důležité. Nejsou výjimkou ani reakce organizací nebo osob, jichž se obsah stanovisek dotýká. To je i případ posledního stanoviska, ke kterému tuto reakci otiskujeme.

Současná ekonomická situace, která nutí k úsporám, a její odraz ve společnosti, protože se dotýkájí většiny populace, vede logicky ke špatné náladě. Ta se projevuje kritikou všeho, vytvářením různých iniciativ, které se domnívají, že vědí, jak situaci řešit, žádné konkrétní návrhy však nepřinášejí. S jejich kritikou je možno často souhlasit, např. výzva NEO 2011 (Už se nenecháme okrádat) podepsaná Petrem Havlíkem a Janem Hnízdilem uvádí 13 bodů, co nechceme a stejný počet bodů, co chceme. Jak toho dosáhneme? Předčasnými parlamentními volbami a to za situace, kdy se stále méně občanů obtěžuje chodit k volbám. V jiné výzvě Spokojený občan děkuje Havlovi (podepsán fjbs) v 15 bodech, kde podle jejich obsahu nemusíme příliš hádat, kdo to sepsal; podobně jako ve výzvě Neutáhnout, ale sundat (recova.eva@seznam.cz). Také iniciativa Svoboda člověka – skutečná demokracie (www.sk-de.cz), která svolala shromáždění na Václavské náměstí dne 17. listopadu, jako základ změny požaduje vydat nový volební zákon bez účasti politických stran. Bohužel demokracie ve větších obcích nebo větších územních celcích bez politických stran nemůže existovat. Nebudeme dále komentovat desít-

ky, ba stovky iniciativ kolektivů nebo jedinců, které se nacházejí na Facebooku, neboť všechny se soustřeďují především na kritiku současného stavu (i když často oprávněnou), ale jejich návrhy řešení souzených problémů jsou buď naivní nebo nereálné a všechny jsou málo konkrétní.

Mezi těmito iniciativami se vyjímá Pozitivní evoluce, založená a financovaná Karlem Janečkem. V placené inzerci (např. Lidové noviny z 20. října 2012), která jistě stojí několik desítek tisíc korun, ve 12 bodech vyjadřuje své krédo, s kterým nelze než souhlasit. Možnou změnu vidí v přístupu jednotlivých občanů, v jejich aktivitě a v přesvědčení, že většina občanů chce k řešení problémů přistupovat pozitivně. Toto je blízké ideji Demokratického klubu, který oceňuje ve smyslu Masarykově drobnou činnost pro demokracii.

V říjnu 2012 proběhly volby do krajských zastupitelstev a do třetiny senátu. Na jejich výsledcích se podepsala malá účast voličů. Teď nás čekají volby prezidentské a stále nejsou vyloučeny předčasné volby parlamentní. Na malé účasti mají vinu i autoři propagující bojkot voleb nebo jejich úplné zrušení (jejich kritice jsme se věnovali v Dk-Dialogu 2/2009 a 2/2010). Bojkotovat volby znamená, že volit půjdou pouze občané, kteří jsou členy nebo sympatizanty extrémních stran. Podobný význam má i iniciativa při volbách vřazovat do urny prázdnou obálku. Prezidentské volby budou formou přímé volby občany. Tento způsob je u nás novinkou a neodpovídá ani tradici ani ústavou daným pravomocem prezidenta. Při přímé volbě prezidenta, která patří mezi demokratické způsoby jeho výběru a uplatňuje se v řadě demokratických zemí, se výrazně zvyšuje vliv získaných peněžních prostředků na volební kampaň. Nemůžeme se sice srovnávat se Spojenými státy ani svou velikostí ani demokratickou tradicí; sumy, vydávané na prezidentskou kampaň v USA dosahují horentní výše; úměrně naší velikosti by to však stále byli v České republice desítky nebo stovky milionů.

Poslanci a senátoři podlehli většinovému požadavku občanů, zjišťovanému různými agenturami sledujícími veřejné mínění a přenesli na ně odpovědnost za tuto volbu. Přestože u nás není prezidentský systém jako v USA, je odpovědnost každého občana velká. Především by se neměl volbě vyhýbat; zároveň by se měl zamyslet nad profilem kandidáta, kterého by chtěl volit; nad jeho morální integritou, co již pro republiku vykonal v průběhu celého života, jak je vnímán doma i v zahraničí, zda má pevné a neměnné zásady na jedné straně a zda je schopen kompromisu na straně druhé, zda dovede společnost spíše integrovat než rozdělovat. Každý občan si jistě doplní další kriteria, která jsou pro něho důležitá.

Vraťme se však ještě k požadavku na morální integritu. Nemá ji nikdo, kdo byl členem komunistické strany v kterémkoliv období svého života. Tato strana nebyla nikdy stranou demokratickou, a to od svého vzniku. V průběhu celé své existence se připravovala na uchopení moci, což se jí v únoru 1948 podařilo. Vstup do komunistické strany poté, co se stala vládnoucí stranou (později byl tento statut zakotven i v ústavě), byl osobním rozhodnutím každého občana. Důvody vstupu do strany v té době byly velmi rozdílné, od snahy po kariéru, zachování si pracovního zařazení, umožnění studia dětem až k podlehnutí nátlaku. Některé z těchto důvodů je možno pochopit, avšak vždy šlo o osobní rozhodnutí každého

jedince. Nikdo k tomu nemohl být přinucen. Přestože chování členů strany bylo v individuální případech odlišné, byl vždy zásadní rozdíl mezi členy strany a nestraníky z hlediska možností jejich uplatnění. Členové strany si to často ani neuvědomovali, ale brali to jako zcela přirozené. Vstupem do strany podpořili tento systém a byli vedeni k tomu, aby se stali jeho ostražitými ochránci (samozřejmě i zde byli mezi členy strany značné rozdíly). Členství v komunistické straně by nemělo být bagatelizováno (tak se chovali v té době všichni) a nelze ji smazat ani jakoukoliv omluvou. Lituujeme, že nekandiduje Jan Švejnar, neboť toho bychom jednoznačně podpořili, mimo jiné též jako člena Demokratického klubu.

redakce

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU č. 51

K podpoře boje za lidská práva ve světě

Demokratický klub vyslechl se znepokojením slova předsedy vlády, pronesená na brněnském strojírenském veletrhu, jimiž odsoudil podporu ruských punkerek a boje dalajlámy za tibetskou autonomii občany ČR jakožto škodlivou pro český export. Jakkoli si uvědomujeme nevkus v počínání punkerek i reálnost obav o některé položky exportu, považujeme zmíněnou podporu za správnou a potřebnou. Uvědomujeme si, že k pádu autokratických režimů v naší zemi i v zemích dalších výrazně přispěla zahraniční podpora odboje a odporu proti nim, a cítíme povinnost pomáhat tímto způsobem těm, kteří za tyto cíle dosud bojují. Žádáme proto vládu, aby se k tomuto postoji, při dodržení všech norem pro mezinárodní styky, přihlásila a vyzýváme i politické strany, občanskou společnost i media, aby podporovaly boj za lidská práva všude, kde je to třeba.

V Praze 18. září 2012

ODPOVĚĎ PŘEDSEDOVI POLITICKÉ KOMISE DK

č.j. 13331/2012-OSV ze dne 18. 9. 2012

Vážený pane předsedo,

Úřadu vlády České republiky byl doručen Váš e-mail se stanoviskem Demokratického klubu k podpoře boje za lidská práva ve světě, ve kterém se kriticky vyjadřujete k projevu pana předsedy vlády na strojírenském veletrhu v Brně.

Děkujeme za zaslání Vašeho názoru. Musíme však s politováním konstatovat, že v této věci došlo k nedorozumění. Kdyby média zveřejnila tuto pasáž z vystoupení pana předsedy vlády vcelku, nikoli jen několik vytržených vět, bylo by patrné, v jakém kontextu byly proneseny. Pan premiér chtěl jen upozornit na to, že některé zahraniční jevy nejsou zcela černobílé, a pohled na ně by neměl být jednostranný.

Ve svém vystoupení však zároveň pan předseda vlády jasně zdůraznil, že to v žádném případě není úvaha o tom, že máme vyměnit naši exportní politiku za politiku podpory lid-

ských práv. Že podpora lidských práv musí nadále zůstat klíčovou komponentou naší zahraniční politiky. A že to není žádný kšeft, na základě kterého obětujeme svou politiku podpory lidských práv. Samozřejmě zároveň odmítáme jakékoli neoprávněné represe, ať už v minulosti nebo v současnosti.

V těchto záležitostech zachováváme podobný přístup, jaký zachovávají členské země Evropské unie, v tom se nijak neodlišujeme. Povinností odpovědné vlády je podpořit export i v jiných teritoriích, než která dnes v českém exportu dominují. To dělají všechny vyspělé evropské země, dokonce řada z nich mnohem výrazněji než Česká republika, a my bychom neměli být výjimkou.

S pozdravem
Mgr. Jitka Vodrážková, v.r.
vedoucí oddělení styku s veřejností

MÍSTO A FUNKCE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI V POLITICKÉM SYSTÉMU¹

Občanská společnost ve státní společnosti autorů uvedených v poznámce, plní pět základních funkcí. Nazvali je jmény autorů, kteří nejvýstižněji tyto funkce analyzovali a vymezili:

1. Lockova funkce: Občanská společnost jako ochránce individua před libovůlí státu (John Locke 1632–1704);

2. Montesquieuova funkce: Občanská společnost jako strážce vlády zákonů a rovnováhy dělby moci (Charles Montesquieu 1689–1755);

3. Tocquevillova funkce: Občanská společnost jako škola demokracie a rezervuár rekrutace politických elit (Alexis de Tocqueville: 1805–1859);

4. Habermasova funkce: Občanská společnost jako veřejný prostor a prostředek demokratické sebereflexe společnosti (Jürgen Habermas 1929).

5. Lipsetova funkce: protíváha stranickému štěpení společnosti (S. M. Lipset 1922–2006)

Občanská společnost jako ochránce individua před chaosem a libovůlí státu

Tato funkce je v podstatě autonomní demokratickou sebeorganizací společnosti. T. Hobbes (1588–1679) formuloval koncepci překonání prvotního stavu války všech proti všem delegací suverenity lidu panovníkovi (státu, vládě), kte-

---

¹ Byl jsem požádán o jedno až třístránkové shrnutí své nedávné přednášky v Demokratickém klubu. V sociologické a politickovědní literatuře se o tomto tématu často píše jako o džungli hledisek a pojmů. Upustím od citací, přehledů literatury i polemik, abych vyhověl požadovanému rozsahu, a přidržím se interpretace autorů W. Merkela a H. J. Lautha v jejich stati „*Systemwechsel und Zivilgesellschaft: Welche Zivilgesellschaft braucht die Demokratie?*“ In: *Aus Politik und Zeitgeschichte, Beilage zur Wochenzeitung Das Parlament*, B 6-7/98; 30. Januar 1998; ISSN 0479-611X. Autorům se v kakovonii hledisek podařilo nejvýstižněji formulovat funkci občanské společnosti z hlediska sociologie, politické vědy i reality státních společností. Jejich koncepce vyjadřuje i skutečnost, že občanská společnost je základní součástí evropské civilizace.

ry zajistí bezpečí a pořádek. Panovník již nebyl z Boží milosti, ale z vůle lidu. Nevyřešil problém, aby se společnost opět neocitla ve válce všech proti všem, odstraní-li nedobrého vládce apod. Problém vyřešil J. Locke žijící již v konstituční monarchii koncepcí dvoustupňové delegace suverenity lidu. Prvním stupněm je delegace suverenity na občanskou společnost, která jelikož nepůsobí celostátně ani vertikálně jako vláda, deleguje ve druhém stupni tuto suverenitu panovníkovi (vládě). Je-li panovník odstraněn, nevypukne bezvládí, občanská společnost sama udrží dočasně pořádek a bezpečí. Současně chrání jednotlivce a skupiny před porušováním zákonů mocnými. To je ideovým základem demokracií dodnes.

Občanská společnost jako strážce vlády zákonů a rovnováhy dělby moci

Montesquieu rozlišoval stát a společnost, formuloval ideu dělby vzájemně se kontrolujících mocí (vládní, zákonodárné, soudcovské) a i tím ideu omezení ústřední politické moci a jejího zasazení do rovnovážného společenského kontextu. Ve společnosti podle něj fungují sítě prostředkujících útvarů mezi různými společenskými úrovněmi společnosti a centrální politickou mocí (subjekty občanské společnosti). Jádrem těchto prostředkujících (intermediárních) procesů jsou „corps intermédiaires“ (prostředkující útvary), které jsou v jeho pojetí „obojživelnými“ korporacemi působícími uvnitř politické sféry i mimo ni. Propojují státní a společenskou sféru. Silná ústřední (monarchická) vláda musí být omezována vládou zákonů a vzájemně se kontrolujícími mocemi. Pouze silná občanská společnost je schopna si vynutit kontrolu vlády a její odpovědnost. Montesquieu na rozdíl od mnoha antických politických filosofů i postmoderních komunitarismů zdůrazňujících jednostranně čest a mravnost, akcentoval instituce a organizace.

Škola demokracie

Za tříletého pobytu v USA pozoroval Tocqueville fungování jejich demokracie. Svobodná sdružení občanů jsou podle něj nejdůležitější zárukou svobody obcí. Každodenní samosprávná praxe občanských sdružení je podle Tocquevilla školou demokracie. Proto tato občanská sdružení nesmí být příliš velká, ale musí jich být velké množství a musí působit na všech úrovních politického systému, neboť zakrní-li občanská sdružení na lokální úrovni, je ohrožena svoboda občanů i na národní úrovni. Občanská sdružení slouží k tvorbě hodnot a k jejich zakotvení v občanských ctnostech, jimiž jsou: tolerance, vzájemné akceptování, poctivost, spolehlivost, důvěryhodnost a občanská odvaha. Tím se akumuluje potřebný demokratický sociální kapitál pro participaci, pro výkon funkcí občanů, včetně funkcí politických. Tocquevillovo pojetí funkce občanské společnosti obsahuje již všechny principy a pojmy moderní teorie a praxe demokracie.

Občanská společnost jako veřejný prostor artikulace deprivovaných zájmů

Základem demokracie je prostředkování a reprezentace zájmů jejich sdru-

žováním (agregováním) filtry voleb od občanů do parlamentu, kde se tvoří vůle obecná a státní. To se uskutečňuje v politickém společenském prostoru, v němž působí jako nenahraditelní aktéři politické strany. (Nenahraditelní tím, že na rozdíl od útvarů občanské společnosti působí celostátně a v celé vertikále od obcí do parlamentu.) Občanská společnost rozšiřuje tuto politickou artikulaci, manifestaci a agregaci zájmů o v politickém prostoru obtížně manifestovatelné a organizovatelné deprivované zájmy etnických, rasových, náboženských a podobných menšin. Zájmy těchto menšin vstupují do veřejného prostoru občanské společnosti, oslovují veřejnost, stávají se činiteli a s občanskou společností ovlivňují politickou sféru. Habermas ve svém pojetí do občanské společnosti nezařazuje státní instituce, politické strany a ekonomické zájmové skupiny. Občanskou společnost podle něj tvoří spontánně vznikající sdružení, organizace a hnutí, která zastupují různé potřeby, uspokojují je a ovlivňují a kontrolují politickou sféru a její aktéry. Občanská společnost působí zejména ve veřejném prostoru a její spolky a sdružení od politických stran odlišuje to, že neusilují o získání politické státní moci jako politické strany.

Protiváha stranickému štěpení společnosti

Politické strany vznikaly kolem základních strukturálních společenských štěpení (kapitál-práce, město-venkov apod.) a reprezentovaly zájmy různých segmentů společnosti. V zájmu volebního úspěchu politické strany dosud samy často společnost štěpí. Podle Lipseta občanská společnost zmírňuje takto vertikálně vznikající napětí a konflikty tím, že je horizontálně přeřezává. Občanská společnost jako síť asociací, iniciativ a hnutí překlenuje hluboké společenské konfliktní linie (viz např. po volbách obvyklé odlišné stranické složení lokálních orgánů moci od celostátních) a tím přispívá ke zmírňování společenských konfliktů.

Závěrem

Poněkud bývá opomíjena skutečnost, že občanská společnost v určitých řídkých případech sama dokáže vyvolávat strukturální konflikty, dokáže se postavit i demokracii, kterou uvedla v život. Občanskou společnost nelze ztotožňovat s demokracií. Je základem, oporou demokracie, ale není s ní totožná.

Je zřejmé, že občanská společnost vždy byla a je hlavním oponentem státu a politické moci, ale i jeho oporou jako občanská moc. Je zřejmé, že volení aktéři politické moci, ve větší či menší míře působení občanské společnosti nesnášejí a snaží se je omezovat.

V posledních padesáti letech, s proměnou sociální struktury (diskontinuální v kontinuální) se mění postavení a působení politických stran i (zde popsané, klasické) občanské společnosti. To však by již byl jiný a dlouhý článek a je to předmětem velkých diskusí sociologů a politických vědců, stejně jako charakter naší obnovující se občanské společnosti (dvě až tři generace) po její likvidaci komunistickým režimem.

Lubomír Brokl, září 2012

PROBLÉMY ČESKÉ DEMOKRACIE Z POHLEDU VOLEBNÍHO ROZHODOVÁNÍ

Česká republika se houpe na vlnách mnohdy nesrozumitelných proudů a vírů připomínajíc loď s porouchaným kompasem i kormidlem, o něž se přetahují důstojníci rozdílných názorů, když kapitána zřejmě smetla vlna – už se ani neví, kdy a kde. Ještě plujeme – lépe, než se hrozí jedni, hůře, než se radují druzí – od problému k problému, od aféry ke krizi, od voleb k volbám, bez srozumitelného azimutu, podle mnohých nabírajíce v podpalubí vodu, podle jiných přitahování zpět k osudové magnetové hoře opakovaných ztroskotání.

O své demokracii, onom software našeho plutí, říkáme, že je ještě mladá, nedokonalá, ještě posttotalitní, podle jiných nemocná, umírající, překonaná. Agregáční demokracie volení trvá, deliberativní demokracie konsenzuálního budování státu usychá, mizí spolu s demokracií slušné, hodnotové společnosti vzdělané aktivních občanů. Každými volbami vzrůstá odcizení občanů a státu, politiky, demokratických mechanismů, mizí loajalita i vzájemná soudržnost. Lze se domnívat, že totalita i polistopodové chyby zasadily těžké rány nejen demokracii, ale též podmínkám, za nichž může fungovat, onomu hřišti, na němž ji lze hrát – vodní pólo nelze hrát na suchu, lední hokej bez ledu či mantinelů...

Je-li tomu skutečně tak, máme tři možnosti – vymyslet něco dokonalejšího než demokracii, opravit demokratické hřiště, nebo se smířit se stávající holomajznou zachovávající některé demokratické rysy. Vymýšlet dokonalejší modely je sice českou vášní, leč též neúspěšnou pýchou – navíc o naší polistopodové době lze chestertonovsky říci: neplatí, že demokratický ideál byl u nás vyzkoušen a shledán nedostatečným, nýbrž že byl shledán obtížným a nebyl vyzkoušen. Takže nic lepšího zřejmě nevymslíme – navíc bez vody nelze pěstovat nejen ono pólo, ale žádné vodní sporty a v oranici nelze hrát nejen fotbal. Ze stávající holomajzny nesrozumitelných výkyvů, nekontrolovaných propadů a zápachu prohnívání se příliš mnoha lidem motá hlava a zvedá žaludek – taková sociální kinetóza velmi zlé prognózy. Takže nezbyvá než opravit hřiště a jeho mantinely – jde o tři „drobnosti“ : zlepšit nízkou kvalitu demokratických institucí, jejich vládnutí i kontroly moci, zlepšit hodnotovou úroveň občanů a omezit vlivy z přítmi mimo hřiště, zpoza pobožených mantinelů, neboť stejně jako šedou veksláckou ekonomiku přinesli jsme si z reálného socialismu i šedou politiku zákulisních pokynů, stranických skupin a druhých center v podobě a moci řádově přesahující obdobné „manýry“ ve vyspělých demokraciích. Jejich nepřehledný vliv dnes dosáhl možná úrovně označované jako kryptokracie, kdy viditelné politické jeviště se stává jen zabavující clonou tancující reálně, jak pískají kmoťi, oligarchové, mafiáni, aparátčící, poradci poradců, prorůstající zločin, zahraniční zájmy. Pokud uvedené tři „drobnosti“ včetně sejetí šedé politiky s šedou ekonomikou opravit nelze, nemělo by valného smyslu chodit k jakýmkoli volbám a pro českou demokracii by bylo možno učinit jediné – nechat za ni sloužit pravidelně zádušní mši.

Přes všechna pragmatická pravidla, přes všechna mocenská opatření, přes všechnu „špínu“ politiky nemůže v demokratické společnosti vyvanout hodnotový systém, rozlišování dobra a zla, usilování o vysoký ideál, respektování cti, sta-

tečnosti, věrnosti, veřejné služby pod určitou mírou – v nemravné společnosti nechápající či nebránící základní hodnoty nemůže demokracie fungovat. Náprava našeho politického systému musí přes všechnu zdlouhavost spoluzačínat probuzením cti hodných učitelů, hodnotovou výchovou ve škole a v rodině.

V jednotlivých konkrétních lidech se musí probudit zodpovědnost a občanská statečnost – důležitější než zneužitelné demonstrace jsou a budou osobní postoje – na tomhle se podílet nebudu, tomuto nevyhovím, toto udělám podle svého vědomí a svědomí, nikoli podle pokynů. Síla občanské společnosti nespočívá v pochodujících či skandujících demonstracích, ale v tisících osobních vzepření.

Nezbytné je – ovšem za oné občanské vzdorovité nezlomnosti – obnovit alespoň základní míru loajality ke společenství a jeho institucím, soudržnosti společnosti, lidské sounáležitosti – nutné jsou demokraticky pozitivní velké příběhy, tmelící narativy, soudržné identity, vůdčí myšlenky – příkladem je křesťanství, národní obrození, ušlechtilé vlastenectví, dnes autonomní začleňování do srovnatelné humanistické Evropy.

Nelze se přitom obejít bez transcendence, přesahování rámce „já nyní“ - je nutné znovu pozvednout mnohé masarykovské principy včetně odpovědnosti vyššímu principu mravnímu, včetně pohledu sub specie aeternitatis. Je nutno nahlížet dění i osobní konání v perspektivě „věčnosti“, závazků minulosti i budoucnosti, společensky pomoci zastavit rozklad rodin, rodů, obcí jako elementární předpoklad sociální loajality. Společnost vykořeněných „singles“ žijících stávajícím dnem, osobním štěstím, bez tradice, transcendence, rodové a obecní příslušnosti, bez závazků k minulým i budoucím generacím nemůže být demokratická – o to více může být manipulovatelná.

Do veřejných funkcí výkonných i zastupitelských je nutno podporovat lidi morálně kvalitní i odborně připravené. Řešením nejsou idealističtí snílci ani ještě neuspínění naivní laici – při porovnání životopisů bije do očí odborná i politická připravenost západních politiků a našich poslanců, zastupitelů, ministrů. Diletantství vede nejen k chybám, ale také k bezbrannosti, k závislosti na šedé politice zákulisí, o něž se musí opřít, k voluntarismu, nestandardním postupům a úlekovému obranářství, když se ukáže, že „takto to nefunguje“. Proto je nežádoucí i nadměrná pozitivní diskriminace, nadměrné protežování na základě rasy, pohlaví, věku.

Nezbytné je respektovat nástroje a pravidla praktické demokratické politiky včetně politických stran, obvyklých mocenských zájmů, potřebné důvěrnosti jednání. Nezbytné je zamyslet se také nad podobami a příčinami bezmocnosti občanů-voličů, která patří ke kořenům odcizení lidí a politiky. Jde o nečitelné, neprofilované, nevýrazné volební programy pro voliče-nestraníky, o malé strany s úzkou členskou základnou, takže jen minimum lidí může ovlivnit výběr kandidátů i kontrolovat problematické jednání aparátu, o problematické kontrolní mechanismy při sčítání hlasů, o neexistenci autentické opozice nezapletené do opozičních smluv, do dohod o prebendách, o podvázanost, neautonomnost klíčových veřejných institucí, které by se mohly stát centry nepolitického odporu (např. univerzity), ale jsou ovládány dosazenými představiteli politických stran (de facto trvající mechanismus rozhodování na jakýchsi externích stranických

skupinách), o ignorokracii, tedy obranu nereagováním na závažné společenské signály včetně demonstrací, o nedotahování závažných kauz především na politické úrovni vyvozování osobní odpovědnosti – cirkulování a recyklování kompromitovaných či neúspěšných politiků, kteří ve svých funkcích zůstávají, vracejí se nebo kosmeticky přecházejí do jiného resortu či regionu, demoralizují občanské postoje a posilují konspirační představy, že jde o úzký kruh „zasvěcených“, zakotvených v přítmi šedé politiky.

Uvedené závažné problémy ve způsobech vládnutí a v kontrole moci nemohou být vyřešeny zabavovacími volebními hrami při volbách parlamentních, krajských i prezidentských – reálnější než naděje na pozitivní změnu je riziko nových zklamání, prohlubování zcestností i občanské frustrace, neboť řešením nemohou být „noví lidé“, nýbrž „nové poměry a metody“. U specificky personalizovaných voleb senátních a prezidentských, zvláště pokud se staly součástí lidové volební zábavy, je třeba varovat zvláště před nebezpečími demagogie - zneužití prestižní funkce k voluntaristickým snahám „revolučně“ prolamujícím ústavní pojetí prezidentské funkce, bulvárového zneužití mediálních tváří k vytvoření pouhé personifikace daného stranického aparátu, dosazování „komořích“ významných politiků, jejich poradců či rodinných příslušníků, kteří dosud stáli mimo volené či exekutivně odpovědné funkce, recyklace neodstavitelných politiků ve hrách typu výměn Putin – Medveděv či předávání štafety opoziční smlouvy, bezmocných politiků bez zázemí reálných politických subjektů nebo posilování vlivu extremistických, nedemokratických stran.

Podobné úvahy, kterými prochází jistě většina voličů, by neměly vést k tomu, že se žádných voleb neúčastní. Poskytují tím možnost, že výsledky takových voleb nebudou reprezentativní, tj. nebudou odpovídat reálnému složení společnosti, neboť příslušníci některých stran nebo jejich sympatizanti volit půjdou. Pro některé strany je naopak velmi příznivá situace tehdy, budou-li volitelé slyšet na zcela iracionální výzvu bojkotujte volby. Podobný důsledek má také iniciativa volit prázdnými obálkami. Výsledky potom mohou překvapit i ty, kdo se voleb nezúčastnili. V demokracii ovšem jedny volby nejsou konečným řešením, neboť se v zákonných lhůtách musí opakovat, event. může dojít i k volbám předčasným. Je proto podstatné, aby nevyhrávaly strany nebo hnutí, které by mohly demokracii ohrozit. Proto je důležitá účast všech, kdo to myslí s demokracií poctivě a nechce ji pouze využít.

Zdeněk Kalvach, září 2012

ČESKÝ POLITICKÝ NÁROD

Tak nazýval Havlíček ty, kteří měli odpovědnost za stav věci veřejných i budoucích. Existuje dnes něco podobného kolem nás? V Demokratickém klubu známe po léta teorii demokracie, méně se zabýváme (podle mého mínění) skutečným stavem této společnosti. Současný náš život rozháranosti a odporu k jakémoliv společné odpovědnosti je plný pocitů, neznalostí a nechápavosti mnohých i chyb, až neodpustitelných těch, kteří v minulých letech chtěli hrát prim. Vždy

jsem cítil, že demokracie není jen volební klání. Pokud platí Masarykovské „i ty jsi státem“, musím mít jistotu, jak tyto jedinci chápou veřejnou problematiku. Ztráta charakteru u tak mnohých je brzdou, která může zlomit vše. Povrchní pohled na „vůli lidu“ může za jistých okolností vyústit v to, čeho jsme svědky. Dvě třetiny společnosti volby ignoruje. Zbylí se stávají „vůlí všeobecnou“. Poslední volby kromě jiného ukázaly, jak tragické jsou důsledky, že nebylo provedeno vypořádání s komunistickou minulostí. Až bude platit, že po krátké přestávce budeme nastupovat do málo vyvětraného vlaku minulosti. Je zarážející, jak mnozí ignorují vše, co o době 1948-1989 je možno vědět. Lži, loupení, vraždy, krutá diktatura, svévole nakládání s lidmi, podřízení země cizí mocnosti a mnoho jiného. Ukazuje se, že způsobem myšlení a jednání byla (a do určité míry i je) prolezlá většina společnosti. Pocit spoluviny vedl tak mnohé k touze zapomenout. Odtud je jen krůček k bagatelizování všeho a celé té doby nesvobody a útlaku. Nezodpovídali se zločinně provinili a nebylo jich málo. Mnozí splynuli se světem politiky, s veřejným životem a podnikáním. Jejich přístupy, často plné nečistoty, se dnes již připisují na účet demokratické doby. Mnozí již ostentativně necítí vinu za své členství v jediné všemocné straně. Někteří se k ní přitulili z prospěchářství či strachu. Podporovali ji svým členstvím a postoji (byť někdy i vynucenými). A tak dnes jeden z kandidátů na prezidentský úřad docela neomalenež v předním deníku tvrdí, že se jen setkával s komunisty docenty a profesory na vysoké škole. Dělá si z nás bláznů? Chce být hlavou státu a prý tehdy neviděl celou tíhu komunistické diktatury? Všichni ti, kteří dnes volí komunistickou stranu, která sveřepě lpí na svém jménu a tradici, zároveň nesou část odpovědnosti (byť by třeba ani tuto dobu nezažili) za tragedii této, jak se stále ukazuje, fatálně zničující epochy.

A demokracie? Jak k ní sami sebe vychováváme? Není to jednoduché, jako je návod jak zacházet s volebními lístky. Cítí většina veřejnosti opravdu demokraticky? Chápe problémy státu a celku společnosti? Je člověk veden a vychováván k ideji demokracie ve školách všech stupňů? Pracují sdělovací prostředky v tomto směru a duchu? Nebo zaplavují ovzduší otravným bulvárem, často přímo sprostotou a zhovadilostí? Existuje u nás opravdu široce založený demokratický politický život zasahující do všech částí a koutů společnosti? Počítáme jako s předpokladem vůbec všeho, nejen v životě veřejném, ale i soukromém, s mravností jako výchozí hodnotou?

Zdeněk Pokorný, říjen 2012

BYLO ČESKOSLOVENSKO OBĚTOVÁNO NA JALTSKÉ KONFERENCI?

Politické povědomí mé generace bylo ovlivněno mnichovskou zradou, krutou nacistickou okupací a údajnými výsledky jaltské konference. Tam prý Churchill, Roosevelt dali Československo na pospas Stalinovi, když souhlasili s tím, aby bylo ve sféře sovětského vlivu. President Beneš ve svých Pamětech z roku 1947 předpokládal, že takové rozhodnutí padlo již na teheránské konferenci. Vše tomu nasvědčovalo. Pátého května 1945 vypuklo v Praze povstání a Praha úpěnlivě, avšak bezúspěšně, žádala o pomoc americkou armádu, která se zrovna zastavila v Plzni.

Přitom mezi Plzní a Prahou byl vojensky prázdný prostor. Pražané a celé střední Čechy si museli počkat na osvobození Rudou armádou; to trvalo čtyři pohnuté dny.

Milan Šimečka výmluvně shrnul osudovost oné doby v časopise Svědectví v roce 1989: „I kdyby političtí protivníci komunistů byli chytří jako lišky, stateční jako lvi ... stejně žádnou šanci neměli. Když vydal Eisenhower Pattonovi rozkaz, aby se zastavil a netáhl na Prahu, protože už dávno před tím byla určena k osvobození Sovětům, dílo bylo dokonáno. ... Nu, po všem, co už dnes víme, se mi zdá, že vlastně na všech těch tahanicích od roku 1945 do roku 1948 moc nezáleželo.“

Od konference na Jaltě, která se konala v únoru 1945, už uplynuly dvě třetiny století, a přece je o ní stále zájem. Skoro náhodně jsem se probíral nejnovější prací harvardského profesora S. M. Plokyho, Yalta: The Price of Peace; tam jsem nenašel ani slovíčko o Československu. S údivem a ze zvědavosti jsem zkoumal další literaturu, ale nikde ani zmínka v těch třiceti třech prohlédnutých knížkách. Jak to je možné, kde se vzal ten omyl v naší mysli a také u Beneše a Šimečky? Co se tehdy vlastně dělo v Plzni poslední týden války a v prvním týdnu v květnu?

Řečeno v kostce, byl to ten jediný „Supreme Commander Allied Expeditionary Forces“, Dwight D. Eisenhower a nikdo jiný, kdo poručil Pattonovým tankům zastavit se a neosvobodit Prahu. Patton to těžce nesl a Churchill se snažil, bohužel bezvýsledně, Eisenhowera přemluvit. Co dokumentuje ono improvizované vojenské rozhodnutí, je výměna poselství mezi Eisenhowerem a ruským generálem Antonovem. První, které se týká Čech, je z 29. dubna; tehdy Antonov nevyučuje americké obsazení západního břehu Vltavy, vlastně se zdá, že je doporučuje. Třicátého dubna Eisenhower informuje Antonova, že třetí armáda hodlá postupovat za linii Karlovy Vary – Plzeň – Budějovice, ale během dalších pěti dnů se nedočkal odpovědi. Eisenhower v této době telegrafoval dvakrát znovu; čtvrtého května pak s návrhem, že vyčistí západní břehy Vltavy a Labe a tím obklopí i Prahu. Tehdy teprve Antonov odpověděl a odmítl Eisenhowerovu nabídku s tím, že Rudá armáda má potřebné jednotky v onom pásmu a vyjádřil obavy, aby nedošlo ke zmatku prolínáním jednotek, kdyby obě vojska postupovala současně. Eisenhower ujistil Antonova, že setrvá na linii Karlovy Vary – Plzeň – Budějovice. Tak skončilo Eisenhowerovo vojenské rozhodnutí, které bylo také jeho poslední v této válce.

To vše ovšem není konec výpovědi o událostech v Československu, o třetí republice, o americké a ruské armádě a jejich odchodu z republiky koncem listopadu 1945, o násilném puči v únoru 1948. Avšak co je zcela jisté, že konference na Jaltě či v Teheránu neměly nic společného s tragedií československé demokracie.

Ivo Feierabend, Del Mar, USA, září 2012

ZAMYŠLENÍ NAD MYŠLENÍM

Lidé vnímali svět kolem sebe skrz závoj mystiky po tisíce let. Dělo se kolem nich spousta věcí, které nebylo ani tak třeba chápat, jako spíš vzít je na vědomí a co nejjednodušeji je vysvětlit, nebo dát iluzi vysvětlení. Vysvětlování vědecké, na základě dlouhodobého pozorování a kritického hodnocení poznatého, znamená

výrazně namáhat svůj mozek. Navíc v počátcích rozvoje lidské společnosti bylo takové poznávání pod kontrolou církevní. Církevní otcové věděli a vědí to dosud (oni i političtí představitelé), že víra je poslušnější. Věřit bez poznání je sice jednodušší nejen pro vládce, ale i pro věřícího, ale k rozvoji společnosti to nevede.

- Příklon k mystice je pokusem o návrat do bezstarostného dětství. I labilnější lidé tak občas prchají před problémy. Někteří u toho zůstanou (což pak obvykle řeší psychiatr), jiní po nepříjemných lekcích pochopí, že tudy cesta nevede. Nicméně mystická cesta pseudopoznání je příjemnější než ta trnitá vědecká, protože umožňuje smířovat se vším, co se kolem děje, bez empirických i přebíraných znalostí. Mystika vychází z přiřazení lidských vlastností všemu s čím se v životě setkáváme. Okolní svět dostává jednoduší a pro všechny srozumitelnější rozměry.
- Živly, věci a nadpřirozené síly v něm projevují vlastnosti někdy sice nemilé, ale vždy pochopitelné. Mystické myšlení dává lidem iluzi, že se do těchto jevů mohou zapojit a ovlivnit je prostředky, které jsou (na rozdíl od nástrojů vědy) dostupné každému.
- Jde ale pouze o iluzi. Mnozí z těch kteří mystickému myšlení podlehnou, se vzdávají aktivního ovlivňování svého osudu, protože věří v jeho předurčenost. Na místo osobního rozhodnutí jsou vodítkem horoskopy, karty či jasnovidné předpovědi.
- Sektářských blouznivců výrazně přibývá. Přitom nejde jen o ty, kteří žijí v ústraní. Nejružnější sekty přitahují a posléze zcela ovládnou své příznivce, které nalákali na „cestu hledání“. Iluze a, jak se dnes říká virtuální realita, převládají nad skutečným životem. Vykladači karet, astrologové, psychotronici a další senzibilové, dnes na začátku třetího tisíciletí, ovlivňují společnost víc než oficiální věda.
- Nad tímto stavem se zamýšlejí psychologové, sociologové a další odborníci. Snaží se pochopit a vysvětlit, proč je rozvoj mystiky v posledním desetiletí tak masivní, jak se s tím setkáváme po celé planetě. Proč na místo „iluze pochopení“ nestojí lidé většinou o pochopení skutečně. Zatímco v 18. a 19. století, kdy docházelo k vědeckotechnické revoluci, se obecně věřilo, že skutečný racionální svět bude srozumitelnější, přátelštější a lépe ovlivnitelný než svět ovládaný mystikou.
- Časem se ale ukázalo, že pravda o dění všude kolem, ale i technika, život už výrazně ovlivňující, je naopak velmi složitá a těžko ovladatelná. Navíc je k lidem zcela netečná. Zažili jsme, a vlastně stále zažíváme, i to nejtragičtější, všeho co by mělo lidem sloužit, lze zneužít i k jejich zabíjení. Vyměnit poznání za víru ve „VYŠŠÍ MOC“ je velmi nebezpečné. Fanatici víry, pokud by se jim v tom nezabránilo, jsou schopni rozvrátit současnou civilizaci. Lze jen doufat, že těch nepříjemných lekcí, které k poznání vedou a ještě povedou, nebude potřeba příliš mnoho.
- Rostoucí nezámek o exaktní vědy – a popularita nadpřirozena – právem znepokojuje lidi, kteří myslí trochu dál. Civilizaci fungující díky složitým technologiím začíná hrozit, že začne postupně degenerovat. Na rozdíl od uplynulých staletí, kdy většina populace rozuměla funkci používaných nástrojů a strojů

a byla schopna je jednoduše opravit, je čím dále tím menší počet lidí, kteří jsou schopni nové technologie chápat, používat a dále rozvíjet.

- Znepokojení problém ale nevyřeší. Nepomohou ani žádná nařízení, ostatně ani dnešní „pravověrní vědci“ nemají šanci naordinovat lidem správné vidění světa. Čím víc o to usilují, tím víc budou vítězit mystikové, šamani a tmáři. Příklon k nadpřirozenu nejde zakazovat. O to víc je ale nutné snažit se přesvědčovat alespoň nejmladší generaci, že poznání je víc než víra a že v životě si pomáhají nebo ubližují jen sami lidé a nic neovlivní nadpřirozené bytosti.

Jaký je závěr z našeho dnešního zamyšlení? Je hezké prohlédnout si v dnešních novinách horoskop, případně zajít za kartářkou, je ale nutno vědět, že svůj život žijeme my sami. No a k tomu, aby byl ten život smysluplný, potřebujeme leccos znát, znalosti nám do hlavy samy nenaskáčou.

Ivan Turnovec, březen 2012

Oprava

V minulém čísle Dk-Dialogu (3/2012, s. 12-3) byl uveřejněn příspěvek Jak je to s pojmem spravedlnost. Jméno autora, kterým je Ivan Turnovec, bylo nedopatřením vynecháno. Autorovi se tímto omlouváme.

OZNÁMENÍ ČLENŮM DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Dne 8. prosince 2012 v 9.45 hod. se uskuteční
v Měšťanské besedě, Jungmannova 17, Praha 1,

VII. valná hromada Demokratického klubu,

která zhodnotí dosavadní činnost Klubu a vytýčí jeho úkoly do budoucnosti. Na valné hromadě mají členové možnost vyjádřit své názory na fungování Klubu a navrhnout možnosti budoucí činnosti. Mezi dvěma valnými hromadami se členové mohou obracet na jednotlivé funkcionáře nebo orgány Klubu pouze individuálně sjednáním si schůzky nebo písemnou formou, protože na pravidelných setkáních Klubu se přítomní členové a hosté zabývají aktuálními otázkami současné politické reality. Na valné hromadě je mnoho otázek, o kterých je nutno diskutovat a rozhodnout. Členové by si měli tyto příspěvky připravit, zejména své návrhy na budoucí činnost Klubu a kritiku činnosti dosavadní.

Zároveň budou valnou hromadou **zvoleny nové orgány Klubu**. Jako dosud volba orgánů proběhne jednak přímo na valné hromadě, jednak jako při minulých volbách korespondenčně. Pozvánka na tuto valnou hromadu, kandidátní listiny i instrukce k volbám jsou zasílány současně s tímto Dk-Dialogem všem členům.

Výkonná rada provedla kontrolu adres a příspěvků. Zjistila **dílčí nepřesnosti ve jménech i adresách**, neboť se někdy zásilky vracejí. Členové též opomíjejí oznámit změnu adresy po přestěhování. Zároveň u mnoha členů neznáme jejich e-mailovou adresu (zejména u členů, kteří vstoupili do Klubu před rokem 2008, neboť tehdy nebyla e-mailová adresa na přihlášce). Jelikož Dk-Dialog vychází pouze 4x ročně, zasíláme pozvánky na akce Klubu též elektronicky, a proto žádá-

me členy, aby nám ve svém vlastním zájmu svoji e-mailovou adresu sdělili. Uvedte též e-mailovou adresu přátel Demokratického klubu, o kterých se domníváte, že bychom jim měli posílat pozvánky na pravidelná setkání nebo jiné akce Klubu.

Výkonná rada se zabývala též finanční situací Klubu. Konstatovala, že přestože byla minimální úroveň příspěvků snížena na jistě únosnou míru, mnoho členů tuto svou povinnost neplní. Na druhé straně by chtěla poděkovat těm, kteří minimální částku někdy dost významně překračují. Nebudeme je jmenovat, ale jsou to někdy částky několikasícové. Jsou i tací, kteří příspěvky hradí trvalým příkazem nebo kteří si saní vypočetli příspěvek ve výši 1 Kč denně. Podobně nebudeme jmenovat ani ty, kdo na placení příspěvků zapomínají, měli by si však uvědomit, že za ně vlastně hradí příspěvky jiní členové. Zároveň sdělujeme, že nebudeme upomínat členy starší 80 let, i když věříme, že podle svých možností též Klubu finančně přispějí. Klub totiž nemá jiné příjmy než členské příspěvky a bez nich by nemohl fungovat.

Výkonná rada Dk

KDO JE KDO Z DEMOKRATICKÉHO KLUBU (45)

Feierabend, Ivo Karel, Dr., univerzitní profesor, nar. 2. 3. 1927 v Praze; manželky Rosalind, roz. Lorwin (1926-1992), profesorka sociální psychologie, Sharon, roz. Broad (nar. 1934), ekonomka, dcera Suzan (nar. 1956), lékařka v Martinez, Kalifornii, Tom (nar. 1958), filmař v Paříži, a Steve (nar. 1959), jazzový muzikant v Berkeley v Kalifornii; otec Ladislav Karel (1891-1969), JUDr, prominentní představitel čs. družstevního hnutí, ministr (1938-1940); varován gen. Eliášem před zatčením za ilegální protiněmeckou činnost, unikl z Protektorátu (1940), ministr financí exilové vlády v Londýně, po návratu domů se opět politicky angažoval a po komunistickém puči znovu stejně dramaticky jako v roce 1940 opustil tentokrát s celou rodinou Československo, nejprve žil v UK, poté v USA, kde se stal editorem Hlasu Ameriky; matka, Jana roz. Hartmanová (1903-1989) historička umění a učitelka. 4 vnuci a 4 vnučky: Milos (1984), Jesse (1989), Sacha (1989), Tobi (1992), Eli (1998), Lise (1998), Lev (2004) a Beatrice (2006). **NYNÍ**: Emeritní profesor politologie, San Diego State University v Kalifornii. **ST**: Maturita na Benešově reálném gymnáziu (1946), první státní zkouška na PF UK (1948), další studium v USA, BA (1950), MA (1953) University of California, Berkeley, PhD. (1960) Yale University. - **ZÁJMY**: umění a sport, bicykl a lyže. **P**: Instruktor politologie, Washington University St. Louis (1958-59) a „Visiting Professor“ (1966-67), řádný profesor San Diego State University (1959-1992). **Ž**: Během války byli všichni Feierabendové politickými vězni v koncentračních táborech (dědeček byl nejstarším vězněm v Dachau); Ivo a jeho sestra Hana byli v péči prarodičů Hartmanů, Ivo byl na čas schován v sanatoriu pro léčbu tuberkulózy. Při

útěku v roce 1948 byla celá rodina schována v lodi, která projela až do Hamburku. V září pak odjel sám do USA. Jako student si v Americe během školního roku vydělával jako zahradník a o prázdninách jako popelář na krásném kalifornském jezeře Tahoe. Ve vyšších ročnících měl stipendia, zejména na Yalské univerzitě, včetně tak zvaného G. I. Bill stipendia, jelikož sloužil dva roky (1954-56) na vojně a stal se korejským veteránem. **POL:** Členem Demokratického klubu od roku 1998. - **V:** Čtyřikrát byl jmenován premiantem či vynikajícím absolventem při slavnostních udělováních akademických hodností a nejzasloužilejším profesorem. V roce 2009 mu byla udělena cena Václava Bendy Ústavem pro studium totalitních režimů a v roce 2012 cena pražské pobočky Společnosti pro vědu a umění. - **D:** Uveřejnil řadu prací - nejvíce se spoluautory - článků, kapitol monografií a přednášek. K publikování použil disertace o druhé Československé republice. Společně se svou první manželkou Rosalind a dalšími spolupracovníky byli mezi prvními, kdo studovali empiricky a kvantitativně politické násilí a agrese. Ve studiích srovnávali všechny země, za které bylo možno získat data. Studie byla podpořena dotací od Státního fondu pro vědu (National Science Foundation) a později odměněna cenou udělovanou v oboru sociální psychologie (Psychosociologica Prize, 1966), Americkou společností pro vědecký pokrok (American Association for the Advancement of Science) za systematické studium podmínek politické agrese (Systemic Conditions of Political Aggression). Část této studie byla publikována v knize Ivo Feierabend, Rosalind Feierabend a Ted Gurr: Anger Violence and Politics (Prentice Hall, 1973). S Martinou Klicperovou-Baker a Richardem Hofstetterem zkoumali psychologické podmínky demokracie a post-totalitního syndromu v zemích po pádu komunistických režimů; studie byla založena na výběrových šetřeních v těchto zemích a pro srovnání i v Americe. Část výsledků byla publikována v knize: Demokratická kultura v České republice ze srovnávacího pohledu (Academia, 2007). S Rosalind Lorwin patřil mezi zakladatele Mezinárodní společnosti pro politickou psychologii (International Society for Political Psychology). **SA:** 626 Zuni Dr., Del Mar, CA 92014, USA - tel. +1 858 755 2294, e-mail: feierabend.ivo@gmail.com

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

V září a říjnu pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Demokratického klubu k aktuálním politickým otázkám. V září se kol. Helena Kohoutová zabývala obdobím vlády Jagellonců. Je zajímavé, jak se v historii rozšiřoval počet osob, které se zúčastnily na vládě, resp. jak byly obsazovány jednotlivé úřady. Již v antickém světě, příkladem může být římská říše, existovaly různé skupiny, jejichž podíl na řízení státu byl odlišný; v tehdejší demokracii existovali otroci,

kteří neměli žádná politická práva na jedné straně a na druhé senátoři; politická práva se lišila podle postavení jednotlivých skupin a stále více nabývali vliv zástupci plebejů. Nejprve byli voleni dva konzulové z patriciů, poté jeden z plebejů a jeden z patriciů a nakonec mohli být oba voleni z plebejů. Ke zrovnoprávnění došlo zřízením tribunátu lidu a dále povýšením tributního sněmu na zákonodárný sbor. V průběhu následného císařství byl vliv volených zástupců lidu omezován a později vůbec zrušen. Ve středověku roli patriciů přebrala šlechta a částečně též církve a později města. Vláda Jagellonců je typickým představitelem feudalismu, od kterého vede cesta k moderní demokracii s rovnými politickými právy všech občanů. V říjnu se kol. Lukáš Kovanda v úvodním slově zabýval problematikou vlivu krizí na fungování demokratického státu. Domnívá se, že vlády vítají krize, protože jim to umožňuje zavádět různé regulace. K této tématice se vrátíme v příštím čísle Dk-Dialogu. Diskuse k oběma tématům byla velmi široká a většinou ani nezbyl čas na další aktuální témata současné politické situace. Setkání moderoval kol. Oldřich Wagner.

POZVÁNKA

Další setkání členů a přátel Demokratického klubu se koná v úterý dne 20. listopadu 2012 v 17 hod. v Měšťanské besedě, Jungmannově ulici 17, Praha 1. Úvodní slovo na téma Fungování Evropské unie v demokratické Evropě připravila jako host MVDr. Milena Vicenová, bývalá velvyslankyně České republiky u Evropské unie a současný expert na tuto problematiku. Diskusi bude moderovat kol. Oldřich Wagner. Pravidelná setkání se budou konat i v dalších měsících, vždy každé třetí úterý v měsíci, a to event. i bez úvodního slova, kdy si přítomní členové sami zvolí aktuální téma, např. prezidentské volby, prezentace knihy kol. Rychetníka Svobodný řád, tématika demokracie a globalizace, demokracie a demokratismus aj.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7

Telefonní číslo (záznamník): 221 506 733

e-mail: dklub@volny.cz webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Bankovní spojení Demokratického klubu:

Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAB CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20.12.1983. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.